ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420173516
Lietas arhīva Nr.A42-01735-16/42

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē, 2016.gada 22.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

ar lietas dalībniekiem: pieteicēju /pers. D/, atbildētājas Rēzeknes novada pašvaldības pusē pieaicināto iestādi Rēzeknes novada domi,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par: 1) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas personas statuss, 2) morālā kaitējuma atlīdzinājumu 7114,36 *euro* apmērā par pašvaldības atteikumu piešķirt trūcīgas personas statusu, 3) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts vienreizējs pabalsts 150 *euro* apmērā, 4) personiskā kaitējuma atlīdzinājumu 7614,36 *euro* apmērā, 5) mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 627,23 *euro* apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. D/ 2015.gada 9.oktobrī vērsās Rēzeknes novada pašvaldības Sociālajā dienestā ar iesniegumu, lūdzot piešķirt vienreizēju pabalstu sakarā ar neparedzētiem apstākļiem 150 *euro* apmērā, neizvērtējot mantisko stāvokli. Norādīja, ka neparedzēta situācija izveidojās, jo viņam nebija savlaicīgi piešķirts trūcīgas personas statuss un līdz ar to netika piešķirts elektroenerģijas atvieglojums no 2015.gada 1.janvāra.

[2] Ar Rēzeknes novada domes Sociālo jautājumu komisijas 2015.gada 26.oktobra lēmumu Nr.11 pieteicējam atteikts piešķirt vienreizēju pabalstu, jo šādu pabalstu bez attaisnojošiem dokumentiem neparedz Rēzeknes novada pašvaldības 2015.gada 4.jūnija saistošie noteikumi Nr.54 „Par sociālās palīdzības pabalstiem Rēzeknes novadā" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.54).
Pieteicējs 2015.gada 5.novembrī minēto lēmumu apstrīdēja, vienlaikus lūdzot atlīdzināt personisko kaitējumu.

[3] Rēzeknes novada pašvaldības Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisija ar 2015.gada 27.novembra lēmumu Nr.2/2015 atcēla Sociālo jautājumu komisijas 2015.gada 26.oktobra lēmumu Nr.11 un pieteicēja 2015.gada 9.oktobra un 5.novembra iesniegumus nodeva izskatīšanai Sociālajam dienestam.

[4] Sociālais dienests sniedza pieteicējam 2015.gada 2.decembra atbildi Nr.1-9/124.1, norādot, ka tā ir atbilde uz 2015.gada 5.novembra iesniegumu par vienreizējā pabalsta 150 *euro* apmērā piešķiršanu sakarā ar iepriekš neparedzētiem apstākļiem. Vēstulē atsaucās uz Sociālo jautājumu komisijas 2015.gada 26.oktobra lēmumu Nr.11, ar kuru pabalsta piešķiršana atteikta, jo iesniegumam nav pievienoti neparedzētus apstākļu apliecinoši dokumenti.

[5] Papildus minētajam pieteicējs vērsās Sociālajā dienestā ar 2016.gada 5.janvāra iesniegumu, kurā lūdza atkārtoti uz sešiem mēnešiem noteikt pieteicējam trūcīgas personas statusu.

[6] Sociālais dienests ar 2016.gada 18.janvāra lēmumu Nr.4-5-25/19 atteicās piešķirt pieteicējam trūcīgas personas statusu.
Pieteicējs lēmumu apstrīdēja, kā arī lūdza atlīdzināt personisko un morālo kaitējumu 1000 *euro* apmērā un mantiskos zaudējumus.

[7] Ar Rēzeknes novada domes (turpmāk – Dome) 2016.gada 18.februāra lēmumu Nr.5 (56.§) atstāts negrozīts Sociālā dienesta 2016.gada 18.janvāra lēmums Nr.4-5-25/19 par atteikšanos piešķirt pieteicējam /pers. D/ trūcīgas personas statusu, kā arī atteikts atlīdzināt mantiskos zaudējumus un personisko kaitējumu 1000 *euro* apmērā. Iestāde norādīja turpmāk minēto pamatojumu.
[7.1] Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu" (turpmāk – Noteikumi Nr.299) 2.punktu atsevišķi dzīvojoša persona tiek atzīta par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi mēnesī pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 *euro*. Saskaņā ar minēto noteikumu 20.punktu ja atsevišķi dzīvojošas personas vidējie ienākumi mēnesī pēdējo trīs mēnešu laikā pārsniedz noteikumu Nr.299 2.punktā noteikto ienākumu līmeni, sociālais dienests pieņem lēmumu par atteikumu piešķirt trūcīgas personas statusu. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33.panta otrā daļa piešķir pašvaldībai tiesības saistošajos noteikumos noteikt labvēlīgākus nosacījumus personas atzīšanai par trūcīgu, tomēr Rēzeknes novada pašvaldībā šādi saistošie noteikumi nav izdoti.
[7.2] Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) 2016.gada 18.janvāra informāciju pieteicējs no 2015.gada oktobra līdz 2015.gada decembrim saņēma valsts invaliditātes pensiju 388,30 *euro*. Tātad vidējie ienākumi mēnesī no 2015.gada oktobra līdz 2015.gada

decembrim bija 129,43 *euro*, kas pārsniedz Noteikumu Nr.299 2.punktā noteikto ienākumu līmeni.

[7.3] Par Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas 2016.gada 16.februāra sēdes datumu, laiku un vietu pieteicējam tika paziņots ar komisijas 2016.gada 3.februāra lēmumu par sūdzības pieņemšanu un lietvedības uzsākšanu. Uz komisijas 2016.gada 16.februāra sēdi pieteicējs neieradās. Domei pieteicēja viedoklis un argumenti ir zināmi no 2016.gada 5.janvāra un 14.janvāra iesniegumiem, sociālās darbinieces /pers. G/ un pieteicēja 2016.gada 7.janvāra sarunas protokola, sociālās darbinieces /pers. H/ 2016.gada 8.janvāra izvērtējuma un pieteicēja 2016.gada 2.februāra sūdzības, tāpēc pieteicēja viedoklis un argumenti vēlreiz nav jānoskaidro.

[7.4] Tā kā 2016.gada 18.janvāra lēmums ir tiesisks, nav pamata atlīdzināt pieteicējam mantiskos zaudējumus un personisko kaitējumu.

[8] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu un tā papildinājumiem. Tiesā ierosināta lieta par: 1) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas personas statuss, 2) morālā kaitējuma atlīdzinājumu 7114,36 *euro* apmērā par pašvaldības atteikumu piešķirt trūcīgas personas statusu, 3) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts vienreizējs pabalsts 150 *euro* apmērā, 4) personiskā kaitējuma atlīdzinājumu 7614,36 *euro* apmērā, 5) mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 627,23 *euro* apmērā.

Pieteikumā un tā papildinājumos pieteicējs norādīja turpmāk minētos argumentus.

[8.1] Pieteicējs netika informēts par Domes 2016.gada 18.februāra sēdi, kurā pieņemts pieteicējam nelabvēlīgais administratīvais akts. Pieteicējam netika paziņots Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas 2016.gada 16.februāra atzinums.

[8.2] Kopš 2012.gada pieteicēja vienīgais ienākums ir valsts invaliditātes pensija, ko pastiprina VSAA Rēzeknes reģionālās nodaļas 2016.gada 4.janvāra izziņa. VSAA 2016.gada 19.janvāra vēstulē pēc pieteicēja lūguma ir skaidrojusi Sociālajam dienestam, kā veidojusies 2015.gada novembrī izmaksātā summa 277,11 *eiro*. Saskaņā ar minēto skaidrojumu 2015.gada septembrī bija izmaksāta tikai puse no invaliditātes pensijas par septembri – par periodu no 2015.gada 1.septembra līdz 2015.gada 15.septembrum – 54,73 *euro*. Savukārt 2015.gada novembrī izmaksātā summa 277,11 *eiro* ietver pieteicējam pienākošās VSAA aprēķinātās, bet savlaicīgi neizmaksātās invaliditātes pensijas summas par iepriekšējiem mēnešiem, kā arī par tekošo mēnesi, proti:

1) par laika posmu no 2015.gada 16.septembra līdz 30.septembrim – 54,73 *euro*;

2) par laika posmu no 2015.gada 1.oktobra līdz 31.oktobrim – 111,19 *euro*;

3) par laika posmu no 2015.gada 1.novembra līdz 30.novembrim – 111,19 *euro.*

[8.3] Iesnieguma iesniegšanas dienā – 2016.gada 7.janvārī – VSAA informācijas sistēmā vēl nebija datu par 2015.gada decembri, tādēļ šos datus iestāde nedrīkstēja vērtēt.

[8.4] Laika posmā no 2015.gada 11.septembra līdz 2015.gada 7.oktobrim pieteicējam bija noteikta atkārtota ekspertīze Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (turpmāk – VDEĀVK). Tieši šajā laikā pieteicējam no viņa neatkarīgu apstākļu dēļ netika izmaksāta invaliditātes pensija. Pēc tam kad VDEĀVK 2015.gada 7.oktobrī pieņēma lēmumu, pieteicējam nesamaksātās bet pienākošās summas (par septembra otro daļu, oktobri un novembri) izmaksāja vienā mēnesī – novembrī. Valsts noteiktais invaliditātes pensijas apmērs atsevišķos 2015.gada mēnešos nav mainījies. Pieteicējs dokumentus VDEĀVK atkārtotai ekspertīzei iesniedza termiņā, ko iepriekš bija norādījusi iestāde, kā arī pieteicējs nav vilcinājies.

[8.5] Tieši sakarā ar to, ka 2015.gada oktobrī pieteicējam netika izmaksāta pensija, pieteicējs vērsās Rēzeknes novada pašvaldībā ar 2015.gada 9.oktobra iesniegumu par vienreizēja pabalsta piešķiršanu. Pēc tam kad Rēzeknes novada pašvaldības Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisija ar 2015.gada 27.novembra lēmumu atcēla Sociālo jautājumu komisijas 2015.gada 26.oktobra lēmumu, pašvaldībā pieteicējam nezināmu iemeslu dēļ netika pieņemts galīgais lēmums.

[8.6] Tā kā pieteicējam noteikta I invaliditātes grupa līdz 2017.gada 10.septembrim un tā kā VSAA 2016.gada 10.septembra izziņā ir noteikts, ka pieteicējam līdz 2017.gada 10.septembrim ir aprēķināts invaliditātes pensijas lielums 111,19 *euro*, pieteicējs uzskata, ka trūcīgas personas statuss viņam piešķirams uz vienu gadu.

[8.7] Pieteicējam ir nodarīts kaitējums veselībai (nervu stress, paaugstinājās asinsspiediens, trokšņi galvā, bezmiegs, negatīvi pārdzīvojumi, staigāšana lielā aukstumā pēc izziņām uz Valsts ieņēmumu dienestu un VSAA), morālais kaitējums novērtējams 5000 *euro* apmērā. 2016.gada 22.aprīļa pieteikuma papildinājumā pieteicējs viņam nodarīto morālo kaitējumu norādīja 7114,36 *euro* apmērā.

Personiskais kaitējums nodarīts 7114,36 *euro* apmērā. 2016.gada 31.maija pieteikuma papildinājumā pieteicējs prasīto veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu palielināja vēl par 500 *euro*.

Mantiskie zaudējumi ir radīti, jo pieteicējs nav saņēmis ar trūcīgas personas statusu saistītos normatīvajos aktos paredzētos pabalstus vai nodokļu atlaides.

Nodarbojoties ar izziņu un skaidrojumu vākšanu, pieteicējam bija ierobežotas iespējas uzlabot veselības stāvokli. Ģimenes ārsts pieteicējam nozīmēja ārstnieciskos vingrojumus baseinā. Apmeklējot baseinu, pieteicējam ir radušies mantiskie zaudējumi 93,60 *euro*. 2016.gada 31.maija pieteikuma papildinājumā pieteicējs norādīja, ka papildu mantiskie zaudējumi saistībā ar peldbaseina apmeklējumiem sastāda 46,82 *euro*.

Nosūtot ierakstītu vēstuli Labklājības ministrijai, radušies zaudējumi 1,54 euro, kā arī, nosūtot vēstuli vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram – 2,15 *euro*. 2016.gada 31.maija pieteikuma papildinājumā pieteicējs norādīja, ka papildu mantiskie zaudējumi saistībā ar ierakstītas vēstules nosūtīšanu sastāda 1,47 *euro*.

Mantiskais kaitējums radies, jo visu šo laiku ir liegtas tiesības izmantot atvieglotu elektroenerģijas patēriņa apmaksu. Šādas tiesības pieteicējam liegtas sākot ar 2013.gadu, jo amatpersonas viņu nav informējušas par sociālajām tiesībām. Par elektroenerģiju bija jāapmaksā 2015.gada 30.septembra rēķins 74,19 *euro*.

Tā kā pieteicējam netika noteikts trūcīgas personas statuss, viņam ir liegtas tiesības izmantot valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Saskaņā ar Juridiskās palīdzības administrācijas 2016.gada 15.aprīļa vēstuli pieteicējam būs jāatmaksā 32,01 *euro*.

Sagatavojot pieteikumu, pieteicējam sniegta juridiskā palīdzība 70 *euro* apmērā.

Ir pagājuši pieci mēneši un pieteicējam par šo laiku pienāktos 4 pārtikas pakas.

[9] Rēzeknes novada pašvaldība tiesai iesniegtajos paskaidrojumos pieteikumu neatzina uz to pašu argumentu pamata, kādi ietverti pieteicējam sniegtajās pašvaldības iestāžu atbildēs un lēmumos.

Motīvu daļa

[10] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[11] Tiesa konstatē, ka, ierosinot lietu, ir ieviesusies pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūda. Tiesneša 2016.gada 8.jūnija lēmumā, ar kuru lemts par pieteikuma papildinājuma pieņemšanu, norādīts, ka pieteicējs papildina mantisko zaudējumu atlīdzinājuma prasījumu par 80,25 *euro*. Tālāk

lēmumā norādīts, ka kopā ar iepriekš iesniegto mantiskā zaudējuma prasījumu 273,49 *euro* galīgā mantisko zaudējumu summa ir 627,23 *euro*. Tā ir acīmredzama kļūda, jo, saskaitot jau pieņemtā prasījuma un jaunā prasījuma summas, rezultātam jābūt 353,74 *euro*. Tādējādi pieteikums daļā par mantiskajiem zaudējumiem ir izskatāms 353,74 *euro* apmērā.

[12] Saskaņā ar Noteikumu Nr.299 2.punktu atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 *euro*. Savukārt minēto noteikumu 20.punkts paredz, ka, ienākumiem pārsniedzot noteikumu 2.punktā noteikto ienākumu līmeni, pašvaldības sociālais dienests pieņem lēmumu par atteikumu piešķirt trūcīgas personas statusu.

Tātad primāri ir jāizvērtē, vai ir pareizs iestādes secinājums, ka pieteicēja vidējie ienākumi mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā pirms vēršanās iestādē ar 2016.gada 5.janvāra iesniegumu pārsniedza 128,06 *euro*. Tādējādi ir jāvērtē pieteicēja 2015.gada oktobra, novembra un decembra ienākumi.

[13] Saskaņā ar VSAA 2016.gada 15.janvāra izziņu pieteicējam no 2014.gada 1.oktobra līdz 2015.gada 30.septembrim bija piešķirta invaliditātes pensija 109,46 *euro* apmērā, bet no 2015.gada 1.oktobra līdz 2017.gada 10.septembrim ir piešķirta invaliditātes pensija 111,19 *euro* apmērā.

Saskaņā ar VSAA 2016.gada 4.janvāra izziņu pieteicējam 2015.gada oktobrī pensija netika izmaksāta, bet 2015.gada novembrī tā izmaksāta 277,11 *euro* apmērā.

Lietā nav strīda, ka pieteicējam par 2015.gada decembri izmaksāta invaliditātes pensija 111,19 *euro* apmērā. Pieteicējs norāda, ka decembra ienākumi nav jāņem vērā, jo iesnieguma iesniegšanas dienā – 2016.gada 7.janvārī, VSAA informācijas sistēmā vēl nebija datu par 2015. gada decembri. Tiesa šo argumentu atzīst par nepamatotu, jo tiesību norma skaidri noteic, ka ir jāvērtē pēdējo triju mēnešu vidējie ienākumi. Tas, ka iesnieguma iesniegšanas brīdī kādā izziņā vai informācijas sistēmā minētie ienākumi nebija norādīti, neatceļ iestādes pienākumu iegūt pilnīgu un objektīvu lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju.

Tātad pieteicēja ienākumi pēdējo triju mēnešu laikā pirms 2016.gada 5.janvāra iesnieguma bija 388,30 *euro* (0 + 277,11 + 111,19). Vidējais ienākumu apmērs, kā to pamatoti konstatēja iestāde, bija 129,43 *euro* (388,30 : 3).

[14] Saskaņā ar VSAA 2016.gada 19.janvāra vēstuli 2015.gada novembrī izmaksātās invaliditātes pensijas summu 277,11 *euro* veido:

1) pensija par periodu no 2015.gada 16.septembra līdz 2015.gada 30.septembrim – 54,73 *euro*;

2) pensija par periodu no 2015.gada 1.oktobra līdz 2015.gada 31.oktobrim – 111,19 *euro*;

3) pensija par periodu no 2015.gada 1.novembra līdz 2015.gada 31.novembrim – 111,19 *euro*.

Pieteicējs argumentē, ka pēdējo triju mēnešu ienākumos nav jāieskaita novembrī izmaksātā daļa no septembra pensijas. Tiesa šādam argumentam nepiekrīt. Runājot par ienākumiem kādā noteiktā laika periodā, ar tiem ir jāsaprot naudas līdzekļi, kas šajā periodā faktiski saņemti. Ilustrācijai var minēt šādu piemēru. Ja parāds saskaņā ar līguma noteikumiem bija jāatdod 2015.gadā, bet faktiski tas atdots 2016.gadā, tad kreditoram ienākums no parāda atdošanas rodas 2016.gadā un pat pie visplašākās interpretācijas to nevar uzskatīt par 2015.gadā ienākumu.

Tiesa secina, ka visa pieteicējam 2015.gada novembrī izmaksātā invaliditātes pensijas summa ieskaitāma triju mēnešu ienākumos.

[15] Pieteicējs norāda, ka viņš nav vainojams pie tā, ka VSAA aizturēja 2015.gada septembra pensijas daļas izmaksu un izmaksāja to tikai novembrī, kā arī paskaidro, ka pensijas izmaksa aizturēta birokrātisku iemeslu dēļ. Tiesa neatrod par iespējamu uz šādu apsvērumu pamata pieteicēja ienākumus strīdus laika posmā atzīt par mazākiem, nekā tie faktiski bijuši, proti, ienākuma apjomu samazināt par novembrī izmaksāto septembra pensijas daļu. Tiesību normas vispārīgi neparedz vērtēt, kādu iemeslu dēļ tie vai citi naudas līdzekļi izmaksāti tieši konkrētajā brīdī, bet nevis agrāk. Tādējādi, neskatoties uz pieteicēja skaidrojumu par novembrī izmaksāto summu izcelsmi, nemainīgs paliek fakts, ka visas novembrī izmaksātās summas veido šī mēneša ienākumus.

[16] Judikatūrā un tiesību doktrīnā ir atzīts, ka tiesa atsevišķos gadījumos var nepiemērot tiesību normā paredzētās obligātās sekas, ja konstatē tādus apstākļus, kad tiesību normās noteiktajām obligātajām sekām ir jāatkāpjas samērīguma principa priekšā. Proti, netipiskos gadījumos. Netipisks ir tāds gadījums, kas izpilda visus likuma normas tiesiskā sastāva nosacījumus, taču ar to nesaraujami saistīti papildu apstākļi, kas būtiski maina šī gadījuma raksturu. Netipiskus gadījumus likumdevējs nav apzinīgi ietvēris savā likuma normā īstenotajā gribā, jo tas nav tos paredzējis. Tas līdz ar to attiecībā uz netipiskajiem gadījumiem nav izdarījis arī samērīguma apsvērumus un nav iekļāvis tos normā paredzētajās tiesiskajās sekās (*sk. Levits E. Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista Vārds, Nr.13, 27.03.2007.*).

Izskatāmajā lietā tiesa nekonstatē tādus netipiskus lietas apstākļus, kas ļautu tiesai, pamatojoties uz samērīguma apsvērumiem, atkāpties no Ministru kabineta noteiktā regulējuma par vidējo ienākumu apmēru mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā.

Pieteicēja gadījums nav netipisks. Var iedomāties daudzas līdzīgas situācijas, kad personas mēneša ienākumu apmērs laika gaitā to vai citu iemeslu dēļ svārstās tuvu 128,06 *euro* robežai un tādējādi ir augsts risks, ka, vērtējot trīs iepriekšējo mēnešu ienākumu apmēru, šo personu vidējie ienākumi pārsniegs tiesību normās noteikto robežvērtību.

Var saprast personas sarūgtinājumu, ja Noteikumu Nr.299 2.punktā noteikto ienākumu līmenis ir pārsniegts par niecīgu summu, kā tas ir arī pieteicēja gadījumā, kad pārsniegums ir vien 1,37 *euro* (129,43 - 128,06). Tomēr no tiesību normu pareizas piemērošanas viedokļa šādu pārsniegumu nedrīkst atzīt par nebūtisku. Ja iestāde pieteicēja gadījumā un līdzīgās situācijās piešķirtu personām trūcīgas personas statusu, tādējādi neievērojot tiesību normās skaidri noteikto kritēriju, šāda iestādes rīcība pārkāptu tiesiskās stabilitātes principu, kļūtu neparedzama un varētu radīt citu personu neizpratni, kuras, apzinoties, ka neatbilst tiesību normās noteiktajiem sociālās palīdzības piešķiršanas kritērijiem, iestādē pēc palīdzības nav vērsušās.

[17] Lieta ir ierosināta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – trūcīgas personas statusa piešķiršanu pieteicējam. Lai gan tiesa ir atzinusi, ka iestādes atteikums apmierināt pieteicēja 2016.gada 5.janvāra iesniegumu ir bijis tiesisks, tomēr var pieņemt, ka lietas izskatīšanas brīdī iestādes minētie šķēršļi trūcīgas personas statusa piešķiršanai vairs nepastāv. Proti, ja pieteicēja vienīgie ienākumi arī šobrīd ir invaliditātes pensija 111,19 *euro* apmērā, tad trūcīgas personas statuss šobrīd viņam būtu piešķirams, jo vidējiem ienākumiem mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nevajadzētu pārsniegt 128,06 *euro*.

Saskaņā ar judikatūras atziņām tiesai lieta par administratīvā akta izdošanu jāizskata atbilstoši lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kas pastāvēja līdz lietas izskatīšanas pabeigšanai (gadījumā, ja lieta izskatīta mutvārdu sēdē – līdz brīdim, kad tiesa aiziet taisīt spriedumu) (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 4.aprīļa sprieduma lietā SKA-339/2012 10.punktu*). Vienlaikus tiek norādīts, ka izņēmums ir gadījumā, ja pieprasītais labums ir saistīts ar konkrētu laika periodu (*turpat*).

Tiesa konstatē, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.299 9. un 10.punktu trūcīgas personas statusu nosaka uz laiku no trim līdz sešiem mēnešiem. Persona tiek atzīta par trūcīgu, sākot ar to mēnesi, kurā pieņemts lēmums par trūcīgas personas statusa piešķiršanu. No minētā izriet, ka prasītais labums ir saistīts ar konkrētu laika periodu, kā arī iestādei ir dota rīcības brīvība attiecībā uz statusa noteikšanas laiku. Turklāt saskaņā ar Noteikumu Nr.299 normām labvēlīga lēmuma izdošana atkarīga no konkrētas procedūras ievērošanas, cita starp, privātpersonai ir jāaizpilda un jāiesniedz pašvaldības sociālajā

dienestā iztikas līdzekļu deklarāciju ar aktuāliem datiem (minēto noteikumu 5., 13.punkts).

Ņemot vērā minētos apstākļus, tiesa, neskatoties uz faktisko apstākļu iespējamo maiņu, neatrod par iespējamu ar spriedumu uzlikt pienākumu Sociālajam dienestam izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu. Pieteicējam ir iespēja jebkurā brīdī, konstatējot, ka viņa mantiskais stāvoklis atbilst trūcīgas personas statusa noteikšanas kritērijiem, vērsties iestādē ar jaunu iesniegumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[18] Apkopojot minēto, tiesa secina, ka Domes 2016.gada 18.februāra lēmums Nr.5 (56.§) ir tiesisks un nav priekšnoteikumu ar spriedumu uzlikt iestādei pienākumu izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par trūcīgas personas statusa noteikšanu. Tiesa nekonstatē arī būtiskus procesuālus pārkāpumus minētā lēmuma izdošanas procesā.

[19] Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otro daļu pašvaldība, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, var piešķirt personai vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības.

Savukārt saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.54 15.punktu vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā (nepārvaramas varas vai neparedzamu apstākļu iestāšanās gadījumi – katastrofas (dabas izraisītās katastrofas – ugunsgrēki, vētras, plūdi, u.c. un cilvēku izraisītās katastrofas – tehnogēnās katastrofas u.tml.)) tiek piešķirts līdz 500 *euro* vienai ģimenei (personai), neizvērtējot tās ienākumus, bet, ņemot vērā iepriekš neparedzamo apstākļu radīto zaudējumu sekas un tikai tajos gadījumos, ja personai(ģimenei) nepienākas cits valsts noteiktais pabalsts vai apdrošināšanas atlīdzība.

[20] Pieteicējs iestādei lūdza piešķirt vienreizēju pabalstu neparedzamu apstākļu dēļ, savā iesniegumā norādot, ka neparedzēta situācija izveidojās, jo pieteicējam nebija savlaicīgi piešķirts trūcīgas personas statuss un līdz ar to netika piešķirts elektroenerģijas cenas atvieglojums no 2015.gada 1.janvāra. Vienlaikus tiesa par nepamatotu atzīst pieteikumā tiesai ietverto apgalvojumu, ka vienreizējs pabalsts tika pieprasīts saistībā ar invaliditātes pensijas neizmaksāšanu 2015.gada oktobrī. Ne pieteicēja 2015.gada 9.oktobra iesnieguma teksts, ne citi lietas materiāli neliecina par šādu pieprasījuma pamatojumu.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam bija izsniegta izziņa par atbilstību trūcīgas personas statusam uz laika posmu no 2015.gada 1.jūlija līdz 2015.gada 31.decembrim. Pieteicējs apgalvo, ka iepriekšējā periodā šāds statuss viņam nebija noteikts un tādēļ 2015.gada pirmajā pusē pieteicējs nevarēja izmantot elektroenerģijas cenu atvieglojumu. Tiesas vērtējumā minētie apstākļi nenozīmē neparedzētu apstākļu iestāšanos. Ja kādā periodā iestāde prettiesiski nav apmierinājusi iesniegumu par trūcīgas personas statusa piešķiršanu, pieteicējam šāds atteikums bija jāapstrīd un jāpārsūdz, tādējādi novēršot tālāku negatīvu seku iestāšanos. Arī tādā gadījumā, ja iestādes atteikums bija tiesisks vai arī pieteicējs statusu nemaz nebija pieprasījis, situācija nav vērtējama kā ārkārtas situācija Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrās daļas izpratnē.

[21] Tiesa secina, ka Sociālā dienesta atteikšanās piešķirt pieteicējam vienreizējo pabalstu pēc būtības ir tiesiska un tiesai nav pamata apmierināt pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu šajā daļā.

[22] Administratīvā procesa likuma 92.pants nosaka, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personīgo kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība. Tātad atlīdzinājuma pamatā ir valsts pārvaldes rīcības prettiesiskums. Tā kā tiesa lietā nekonstatē Rēzeknes novada pašvaldības iestāžu pieņemto lēmumu prettiesiskumu, nav pamata arī pieteikuma apmierināšanai daļā par morālā, personiskā un mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt pilnīgi /pers. D/ pieteikumu par: 1) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas personas statuss, 2) morālā kaitējuma atlīdzinājumu 7114,36 *euro* apmērā par pašvaldības atteikumu piešķirt trūcīgas personas statusu, 3) labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts vienreizējs pabalsts 150 *euro* apmērā, 4) personiskā kaitējuma atlīdzinājumu 7614,36 *euro* apmērā, 5) mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 353,74 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota